

לעילוי נשמת

מרת אלישבע ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

דיני נטילת משכון הכתובים בספר שמות פרק כ"ב

פסוק כ"ה – אם חבל תחבל שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לו.

דיני נטילת משכון הכתובים בספר דברים פרק כ"ד

פסוק ו' – לא יחבל רחים ורכב כי נפש הוא חובל.

פסוק י"י- כי תשה ברעך משאת מאומה לא תבא אל ביתו לעבט עבטו.

פסוק י"א – בחוץ תעמד והאיש אשר אתה נשה בו יוציא אליך את העבוט החוצה.

פסוק י"ב – ואם איש עני הוא לא תשכב בעבטו.

פסוק י"ג – השב תשיב לו את העבט כבוא השמש ושכב בשלמתו וברכך ולך תהיה צדקה לפני ה' אקיד.

פסוק י"ז – ולא תחבל בגד אלמנה.

נטילת משכון מהלווה כשהגיע

זמן תשלום חובו ולא שילם

לדברי הכל, **מדין תורה המלווה אסור להיכנס לביתו של הלווה**, [שלא בשעת ההלוואה], **ליטול ממנו משכון**, שנאמר "בחוץ תעמוד". **וחכמים אסרו על המלווה ליטול משכון מיד הלווה**, אף **חוץ לביתו** [=ניתוח], שמא יבוא אל ביתו ליטול ממנו משכון.

לדעת שמואל וברייתא אחת, מדין התורה, גם שליח ב"ד אסור להיכנס לביתו של הלווה, ליטול ממנו משכון, שנאמר "בחוץ תעמוד והאיש" לרבות שליח ב"ד לאיסור כניסה לבית הלווה למשכנו, אבל מותר לשליח ב"ד ליטול משכון מיד הלווה חוץ לביתו.

ולדעת ברייתא אחת, מדין התורה מותר לשליח ב"ד להיכנס לביתו של הלווה ליטול ממנו משכון, שנאמר "והאיש ... יוציא אליך את העבוט", ללמד ששליח ב"ד נכנס עם הלווה לביתו למשכנו.

וכל זה ברוב הכלים, אבל בכלים שעושים בהם אוכל נפש, או בכלי אלמנה, משמע בגמרא שהכל מודים שאפילו שליח ב"ד אסור להיכנס לבית הלווה ולמשכנם.

ולפירוש הראשון בתוסי' (בדף קט"ו), לדברי שמואל, אף בזה אין איסור אלא למשכן [בשני לאוים], ולחולקים עליו יש בזה איסור למשכן ולנתח. ולפירוש השני בתוסי' (בדף קט"ו), בזה לדברי הכל אסור אף לנתח.

דברים ששמואל לא ידע רפואתם

אמר שמואל, כל מילי ידענא אסותייהו [=כל הדברים יודע אני רפואתם], **לבר מהני תלת** [=חוץ מאלו שלושה].

א. האוכל תמרה מרה על קיבה ריקה.

ב. החוגר חבל לח של פשתן על מתניו.

ג. האוכל לחם וישן מיד אחר אכילתו, בלא

ללכת קודם השינה ארבע אמות. [ומהטעם הזה, מעריך עצמו שאין לו לשלם, שנוטלים ממנו ממונו, ומשאירים לו כדי חייו, משאירים לו שתי מיטות, אחת שיאכל עליה, ואחרת שישן עליה, וכדי שיוכל להניח אותה בריחוק ארבע אמות מהראשונה, ולא ישן אחר אכילתו בלא ללכת ארבע אמות].

רבן שמעון בן גמליאל, ורבי שמעון,
ורבי ישמעאל, ורבי עקיבא, אמרו,

כל ישראל בני מלכים הם

רבן שמעון בן גמליאל לעניין הלכות שבת – אף על פי שלוף חי אינו ראוי לאכילה אלא לעורבים, ואף על פי שרק בני מלכים מגדלים עורבים, [לנוי ולמשחק], מותר לכל ישראל לטלטל לוף בשבת, כי כולם נחשבים כבני מלכים, שראויים לגדל עורבים, ואם כן הלוף אינו מוקצה אצלם. [וחכמים חולקים עליו].

רבי שמעון לעניין הלכות שבת – אף על פי שרק בני מלכים רגילים לסוך שמן ורד להנאתם, כל ישראל נחשבים כבני מלכים, ולכן מותר להם לסוך שמן ורד גם על מכותיהם בשבת, ואין הדבר נראה כרפואה, משום שרגילים לסוך שמן ורד אף בלא מכה, [וחכמים חולקים ואומרים, שרק בני מלכים ממש מותרים לסוך שמן ורד על מכותיהם בשבת].

רבי ישמעאל ורבי עקיבא לעניין גבייה מבעל חוב – שהגובה את חובו, אינו נוטל מהחייב את לבושו אפילו הוא יקר, כי כל לבוש שיש לו, ראוי לו, [וחכמים חולקים ואומרים, שאם לבוש בגד יקר, נוטלים אותו ממנו, ומלבישים אותו לבוש הראוי לו, ואם אינו בן מלכים ממש, לא יניחו אצלו בגד הראוי לבני מלכים].

סידור בערכין

לדברי הכל, האומר 'ערכי עלי', שחייב לתת להקדש כפי הערך הקצוב בפרשת ערכין, אם אין לו לשלם, אין נוטלים ממנו את כל ממונו, אלא משיירים לו ממון כדי מחייתו [במשך שנים עשר חודש], כפי צרכו, לעשיר כראוי לו, ולעני כראוי לו, ונוטלים ממנו השאר, ויוצא בכך ידי הקדש, **שנאמר, "ואם מך הוא מערכך ..."**, לדרוש שיש להחיותו מהערכך, ולהניח לו כדי חייו, ודווקא כדי חייו, אבל הצריך לאשתו ובניו, אין מניחים לו, שנאמר "הוא", הוא ולא בני ביתו.

ובדף קי"ד מבואר, שאם בשעה שהעריך עצמו היה עני, ובשעה שבא לשלם כבר היה עשיר, נותן ערך שלם, ולא כפי שהיו נוטלים ממנו בשעת עניותו.

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות בלבד כסיכום קצר של הדף

[לתרומות ולהנצחות](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

[להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים מידי יום](#)

[להצטרף לקבוצת טלגרם לקבלת הקבצים מידי יום](#)

כל הזכויות שמורות © מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית